

en hij de Heilige f. heeft hij den Canonicke boe niet onder de Maar ook dit met teksterlike Luther heeft of ondergeschoven schrijver op is gepraat; hij t deze brief gefu weerde, dat deze us den Apostel echt was, toch n het Evangelie idgmaking uit l geleerd werd. van Luther, dat ere Lutherische meerde Kerken seker als voor- hoo voorzichtig ordeelvellingen kriteriek heeft ets uitstaande. et derde voor- ongehaald, nl. aan heeft over e eerste hoofd- wordt, alle- at dan wel als Hosea's leven, ritiek, Bijbel- maken heeft, wezen. Het is ur. exogetisch

den nu kan blijkbaar niet t men onder verstaat. Hij die niets met ooren en kan dichten, maar het denken t bene doet, leert, is zeker niet.

de plaats, dat t algemeen critiek wijzen k zoowel de ritiek, toch evend uitlaat, oprijzen, of t deze critiek n ondergaan en bij hem is, wat Dr. schrijft, waar g een woord die aanraadt p den kansel ostd Paulus spijze niet volgen laat: et niet zekier, is land zelfs t het tweede en bij het en anderen te eerste 39 t wat nut is eden Jesaja, rd wil doen, n dan nog voorbeelden is heeft om theologen in het tweede aan Jesaja de. In het k van Dr. dt dit zoo- critiek uit- lers is zeker theologen r Dr. Vel- t hier niet tiek, zoals, maar van t. In het en uit dit elkens ge- 3; 8; 17; h. 1; 23; 10; 16 en gd wordt,

gesproken an Jesaja ngenis van ve gaarne ij dit rea- ardt, toch n degenen, r bestemd neeste on- us in strijd hrift zelf. n zachtst ie we niet enen. t worden over deze at het met zgt over is. Niet ming een eboer, die n jonger tterkunde rong be- danken, p volgent r Genesis ologisch- ichter bij an door is, dat het or allen, er en von doet hier t om de verhaal, enesis 1 maar is

een historisch boek; het dient zich aan als historie; zelfs in de wet van Israel wordt dit Scheppingsverhaal uitdrukkelijk als een historisch feit genoemd (Exod. 20: 11). Volkomen terecht zegt daarom Prof. Bavinck in zijn Dogmatiek Deel II, blz. 527 en 528: „Als de Schrift over de wording van hemel en aarde spreekt, geeft ze geen sage of mythe of dichterlijke phantasie, maar dan geeft zij naar haar duidelijke bedoeling historie die geloof en vertrouwen verdient.“ Dat het Scheppingsverhaal, vooral wanneer men nagaat wat de geologie ons leert, ons voor zeer ernstige moeilijkheden plaatst, ontveinen we daarom niet. Indien Dr. Veltenaar daarop gewezen had, dan zouden we daartegen geen het minste bezwaar hebben. Struisvogelpolitiek baat niet, en het is veel eer oprecht en eerlijk, wanneer men deze bezwaren ernstig onder de oogen ziet. Maar wie ter wille van deze moeilijkheden het Scheppingsverhaal voor een „gedicht“ verklaart, d.w.z. voor een dichterlijke fantasie, ontzegt aan het Scheppingsverhaal alle waarheid en maakt, dat de Schrift haar betrouwbaarheid voor ons verliest.

Dat het onze bedoeling niet is om Dr. Veltenaar te „verketteren“, spreekt wel vanzelf. We gelooven gaarne, dat Dr. Veltenaar, die ook in deze brochure zijn kracht meer zoekt in piquante gezegden en aardigheden dan in een serieuze behandeling van deze voor het geloofleven der gemeente zoo diepgrindende vraagstukken, maar uit onbedachtzaamheid gedwaald heeft, dan dat hij opzettelijk het gezag der Schrift wilde verzwakken. Maar wel zou het wenschelijk wezen, dat Dr. Veltenaar een nadere verklaring gaf, waardoor het wantrouwen, dat gewekt is, werd weggenomen. Hij zou dan den lauwerkranen derven door de bestrijders der Schrift hem geboden, maar hij zou er te hooger door komen te staan bij degenen, die nog, evenals immers hijzelf, willen buigen voor het Woord van God.

### Errata.

In het vorig nummer van *De Heraut* bleven enkele zinstorende drukfouten staan, omdat onze redacteur zelf niet de gelegenheid had de proeven na te zien. Zoo moesten in het tweede artikel over de vrouwen-emancipatie in de 4e kolom bovenaan in plaats van: „Reeds in de schepping van man en vrouw en in de verbinding van beiden door het huwelijk heeft God de Heere ons een beeld willen geven van de innige verhouding, maar ook van de wederzijdsche verhouding van man en vrouw“, de laatste woorden gelezen worden: *van Christus en de gemeente*.

Een tweede fout is, dat het werk van Dr. A. Kuyper, waarheen in de slotalinea verwezen werd, natuurlijk niet heet: *de Levenspositie der vrouw*, maar de *Eerepositie der vrouw*.

Tewijl eindelijk in het artikel over de *Publieke zaak* in de tweede alinea de zin: „wel zegt onze Kerkenorde uitdrukkelijk, dat wanneer de zonde niet geheim maar publiek is, de regel moet onderhouden worden in Matth. 18 ons gegeven“, moet gelezen worden: „wel zegt onze Kerkenorde uitdrukkelijk, dat wanneer de zonde niet publiek maar geheim is, de regel moet onderhouden worden“ enz.

### Verkeerd adres.

Nog altoos komt het voor, dat brieven door Kerkeraden of Predikanten mij gezonden met verzoek om kerkrechtelijke adviezen, naar Amsterdam gezonden worden. Niet alleen dat deze brieven daardoor noodloosze vertraging ondervinden, maar met de slechte postbestelling loopen ze ook gevaar verloren te gaan. Ik mag daarom wel dringend verzoeken deze brieven in het vervolg naar het juiste adres te zenden, nl. naar *Bloemendaal*. Wil men heel nauwkeurig zijn, dan zette men er bij: *Bloemendaalscheweg 7*.

Ook brieven voor de redactie bestemd, zende men liefst aan dit adres, wanneer zij voor mij bestemd zijn of als ingezonden stukken zijn bedoeld. Nu maakt dikwijls de late toezending, dat stukken, die haast hebben, niet kunnen opgenomen worden.

Dr. H. H. K.

### Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van Mv. wed. A. D. B. te Broek-op-Langendijk f 2.50.  
Ds. J. H. HOUTZAGERS.

### Leestafel.

Mr. A. J. L. VAN BECK CALCOEN. ONS HUWELIJSFORMULIER.

Ik kom thans tot het positieve in het, door Mr. VAN BECK CALCOEN, op de laatst gehouden vergadering der GEMEENSCHAPPELIJKE VERENIGING uitgeproven referaat. Met dat positieve bedoel ik datgene wat bij, indien het met ons huwelijks-formulier tot revisie of herziening kwam, voor betgeen hij meent dat er uit moet, in de plaats zou willen gesteld men.

Voor betgeen hij meent dat er uit moet. En dat is, want deze kritiek op het veeleerend Formulier is uiterst becheiden, niet zoo heel veel.

Volgens den Referent moet er uit:

10. Wat hij noemt „den somberen aanhef“, in de toespraak tot de vrouw, het eenzijdig en diermaal herhaald verplichtend stellen van *gehoorzaamheid* aan den man.

2. De woorden: „Ik neem u allen, die hier nu vergaderd zijt, tot getuigen, dat er geen wettige verhindering tegen dit huwelijk is voorgekomen“, voor zoover althans in de woorden een miskenning van het burgerlijk huwelijk zit.

30. Wat onder de *oorkaken* van den door God ingezeten huwelijken staat, als de *derde oorkaak* wordt genoemd en daar gerekend wordt tot wat ik euphemistisch de „veiligheidsakle“ heb genoemd en het daarom verplicht zijn tot trouwen voor wie het „doom continentiae“ (Cor. 7) niet hebben.

Waarom het onder 1, 2 en 3 genoemde er uit moet, m.a.w. de groeden, die de Referent daarvoor aanvoert, heb ik reeds in mijn *LEESTAFEL* der vorige week medegedeeld.

Van wat hier onder 1 genoemd is, spreekt Mr. VAN BECK CALCOEN, als van zijn twee desiderata, wenschen of begeerten, en van wat hier onder 2 en 3 genoemd is, spreekt hij als van hoofdzaken.

Wat hij, zoo voor den „sombere“ aanhef als „het eenzijdig de vrouw op haar verplichting tot gehoorzaamheid wijzen“, in plaats zou willen stellen, heb ik ook reeds de vorige week vermeld.

Mij rest alzoog nog mee te deelen, wat hij voor het, hier onder 2 en 3 genoemde, in plaats zou willen stellen.

Eerst dan de woorden: „Ik neem u allen, die hier nu vergaderd zijt, tot getuigen, dat er geen wettige verhindering tegen dit huwelijk is voorgekomen.“

Zoals ze daar staan, slaan deze woorden op de rechtskracht van het kerkelijk huwelijk. Het is 'n oproep van getuigen, dat er geen bezwaren zijn om uit *rechtelijk* oogpunt het huwelijk te bevestigen. Thans, nu niet de Kerk, maar de Overheid onderzocht heeft of er *rechtelijke* bezwaren bestaan, zijn deze woorden als zodanig niet meer ter plaatse.

De *bevestiging* van het huwelijk, voor zoover het 't maatschappelijk leven betreft, is reeds geschied door de Overheid vóórdat het kerkelijk huwelijk gesloten wordt of zelfs gesloten mag worden. Art. 449 W. v. Strafrecht toch zegt: „De bedienaar van den godsdienst, die vooraf partijen hem hebben doen blijkten dat haar huwelijk ten overstaan van den ambtenaar van den burgerlijken Stand is voltrokken, eenigsgodsdienstige plichtigheid daartoe betrekkelijk verricht, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.“

Nu was in 1877 de Provinciale Synode der CHRISTELIJKE KERKE van meening, dat bij dezen stand van zaken ook heel de kerkelijke huwelijksbevestiging moest vervallen en men enkel van een kerkelijke huwelijksinzegening kon spreken. Deze meening wordt nog door sommige onzer kerkleden gedeeld. Meermalen kreeg ik advertenties of communicaties onder mijn oog, waarin vermeld stond, dat de huwelijksinzegening dan en daar zoo plaats hebben. De stellers dezer stukken toonden daarmee dat, om het op zijn zachtst te zeggen, zij van het kerkelijk huwelijk het rechte begrip misten.

Nu, dit is te vergeven. Minder vergeeflijk, het zij hier even en als in 't voorbijgaan opgemerkt, is de malle gewoonte, die tegenwoordig ook onder christenen gevolgd wordt, om in zulke stukken den naam van de juffrouw eerst en van meneer in de tweede plaats te zetten.

Dan, om niet van mijn onderwerp af te dwalen, Mr. v. BECK CALCOEN handhaaft terecht de *bevestiging* ook voor het kerkelijk huwelijk. Uitvoerig toch toont hij aan, dat de Kerk, niet, als de Overheid, alleen met den maatschappelijken kant en zijn gevolgen voor het huwelijk te maken heeft, maar ook en hoofdzakelijk met den *geestelijken* kant en zijn gevolgen. En dat, wanneer volgens het recht der Overheid tegen de burgerlijke voltrekking geen bezwaar bestaat, dit nog niet insluit, dat er ook volgens het recht der Kerk geen bezwaar zou bestaan.

Ook de Kerk heeft het recht om over het huwelijk haar oordeel uit te spreken, en dit recht moet zij handhaven.

Ook nu en vooral nu. Hij brengt dan naar voren de „moderne huwelijks-theorieën“, die, wanneer zij al meer in het leven van ons volk en allengs ook in het recht tot heerschappij komen, een botsing zullen doen ontstaan tusschen de Kerk en de wetgeving.

En zoo zou hij dan voor die hierboven aangehaalde woorden, die alleen nu hadden toen de Kerk de bevoegdheid had heel de huwelijks-sluiting te regelen, het volgende in de plaats willen stellen.

10. In het *kerkend* gedeelte van het formulier, een korte en duidelijke uiteenzetting des kerkelijke huwelijksbevestiging.

20. In het *rituele* gedeelte, vóór de toespraak tot het bruidspaar, de verklaring, dat de kerkraad geen bezwaar heeft gevonden tegen kerkelijke bevestiging van het huwelijk.

30. de vermelding, dat door de bevestiging van het huwelijk door de Overheid, bewezen is, dat het huwelijk van partijen wettig is.

De verklaringen zoo van Bruidsgeme als Bruid „voor God en Zijn heilige Gemeente“ blijven onveranderd en worden gevorderd ter inleiding van de actie zelf der kerkelijke bevestiging, terwijl eindelijk vóór het uitspreken der *zegenbede*, uitdrukkelijk de *bevestiging* dient geconstateerd.

En nu wat de Referent in plaats van „de derde oorkaak“ zou willen gesteld zien. Het huwelijksformulier, zegt de Referent, moet het *Goddelijk Gebed* tot huwen en gelachsvoorplanting weert met kracht voorhouden.

10. In het *kerkend* gedeelte, vóór de toespraak tot het bruidspaar, de verklaring, dat de kerkraad geen bezwaar heeft gevonden tegen kerkelijke bevestiging van het huwelijk.

20. de vermelding, dat door de bevestiging van het huwelijk door de Overheid, bewezen is, dat het huwelijk van partijen wettig is.

De verklaringen zoo van Bruidsgeme als Bruid „voor God en Zijn heilige Gemeente“ blijven onveranderd en worden gevorderd ter inleiding van de actie zelf der kerkelijke bevestiging, terwijl eindelijk vóór het uitspreken der *zegenbede*, uitdrukkelijk de *bevestiging* dient geconstateerd.

Maar dit alles dan niet op de wijze zoo als het vigeerend formulier doet, hetwelk in den bedoelden passus de *oorkaak* van het huwelijk stelt in „vermijding“ van onkuisheden en daarmee althans „kán leiden tot het niet onder-scheiden van haristocht en liefde“.

Dat het huwelijk er is om de lusten in te toemen, mag niet worden geëgd op de wijze als dit in ons formulier geschiedt.

De taak, die ik mij met de bespreking van dit referaat heb gesteld, is hiernede volbracht. Moge mijn bespreking er toe leiden om van het stuk zelf kennis te nemen en daardoor voor revisie van dit Formulier, waarin zooveel is dat onverbeten mag heeten, opinie te scheppen. En komt het tot een revisie, dan zal niet dit referaat van Mr. VAN BECK CALCOEN — die er niet slechts in zegt wat er uit wég moet, maar ook wat voor hetgeen er uit wég moet in de plaats dient te komen, — getekend worden.

2. HET ZENDINGSLAD VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND. J. Zomer. — (Druk-kerij „Vada“ — Wageningen).

Dit blad heeft thans een oplage van 51,000 exemplaren.

In Vooruitgang sedert zijn oprichting in 1902, die zeker belangrijk mag heeten.

Vóór 1902 toch hadden wij onder redactie

van Ds. DIJKSTRA het *MOESTERZAAD* en onder redactie van Ds. F. LEON CACHET de *HUIDENBOED*, en toen volgens besluit der ARNHEMSE SYNODE in 1912, die twee bladen in het ZENDINGSLAD werden samengevoegd, was de oplage van deze toen nieuwe periodiek aanvankelijk slechts 18000 exemplaren.

Van 1902—1916 zaten Ds. H. DIJKSTRA van SMILDE en Ds. HOKSTRA van ARNHEM in de Redactie. De laatste is, na zijn sterven vervangen door Ds. HANJA van DE BILT. Een Commissie van Toezicht op de Uitgave brastond uit de heeren Ds. W. BRUUKELAAR van Zaandam en onze, in Januari 11 gestorven, Ds. RENKHA.

Ik heb hier voor mij liggen het Januari Nr. van dit jaar.

Als naar gewoonte opent Ds. HANJA met een breed voorstuk over een Bijbelwoord. Ditmaal over psalm 91: 1. „Bezoeken en opbouwende bijbelstudie. De emeritus-predikant DIJKSTRA, die thans te Rotterdam woont, geeft in zijn vasse Rubriek: BRIEVEN NAAR ANTIOCHIE, een causerie waarin hij, als Zendingsspecialist, allerlei over de Zending mededeelt, doch vooral de aandacht op onze Zending op JAVA en SOEMBRA concentreert. Volgt FINANTIEL OVERZICHT. Dan iets over Ds. L. NELLENS van POERWOREDO; over de ZENDINGCONFERENTIE te SOERABAJA, en eindelijk de rubrieken: Korte Berichten, Leestafel en Giften.

Na gerette lering zoo van dit Nr. alsook van die uit vorige Jaargangen, kan ik dit blad te eerste aanbevelen. Zeker, een oplage van 51,000 exemplaren is voor de redactie verblijvend. Maar gezien het aantal onder kerkliden en rekening houdend met dat van de gezinnen en ook van onze kerkeraden, valt niet te ontkennen, dat de oplage nog groter kon zijn. En dat zou, als blijk van toenemende belangstelling in de Zending in het algemeen en bijzonderlijk, die op JAVA en SOEMBRA, niet alleen de blijdschap der redactoren, di met dit blad de Zending welke hun hart heeft, dienen, nog groter maken, maar bovendien aan de kennis van de Zending bevorderlijk kunnen zijn. En daarmee zou dan tevens, want ook hier geldt 't „onbekend maakt onbemind“, de intensieve liefde voor de Zending onder ons Gereformeerden nog wat extensiever kunnen worden.

J. Ds. WILLIAM VEDER, HET ONVERGANKELIJK WOORD VAN GOD. Firma H. Tulp, Zwolle. Aldus de titel van de ons ter recensie gezonden *AFSCHEIDSPREK* gehouden te Zwolle, den 20sten Januari van dit jaar, door Ds. VEDER, die zijn dienst in de Gereformeerde kerk aldaar, sedert verwisselde met dien in de Gereformeerde Kerk van BUNSCHOTEN. De tekst waaruit deze preek opkomt, is I Petrus 1: 24, 25. Met genoegen heb ik deze preek gelezen. Reeds de partitie, die in den tekst doet bezien „de waarheid er in uitgesproken, den troost er in vervat en de herinnering eraf geboden“, maar ook de uitwerking maken haar, uit 't oogpunt van homiletiek tot goed werk; tot kanselwerk betwelijk aan dat van den grootvader, PROF. VAN OOSTERZEK, en aan dat van den vader van dezen prediker doet denken.

Ron sang te prat mentir. Aan het einde van de eigenlijke preek konden de traditioneele toespraken.

### Uit de Pers.

Raak en degelijk is wat Prof. Dr. Honig in de *Basin* over de nieuw opgekomen religioziteit schrijft. Er is zeer zeker een omkeering in de geesten. Het materiële voldoet niet meer. Maar, zoo gaat hij dan door,

Al schuilt er nu in deze opmerkelijke omkeering in de geesten ook een element, waarover ge u verheugen zult, over het algemeen, kan van dien beweging niets, voor het Christendom worden gehoopt. Integendeel oppervlakkige, weinig onderlegde belijders, vooral onder de jongeren van jaren, loopen groot gevaar, door deze nieuwe religie afgekerkt te worden van de kerk van Christus en van de waarheid, die ons in de Schrift geopenbaard werd.

Deze nieuwe godsdienstigheid zet eenvoudig onzenouden Bijbel geheel ter zijde. Zij haalt wel woorden uit de Schrift aan, spreekt ook wel herhaaldelijk van den Vader, van Jezus, van den Geest, maar in de praktijk ontbent zij zoo veel mogelijk het gezag van Gods Woord, loochent ze het dogma van de heilige drieëenheid, van den val, van de noodnauwkeurigheid der wedergeboorte en van de rechtvaardiging des zondars voor God.

Deze religioziteit is zoo vaag, zoo slap, zoo week, dat schier alle geestelijke kracht er aan ontbreekt. Ze laat zich zoo drijven op het gevoel, op stemmingen, op aandoeningen, dat het nu weersin waken moet.

Hier wordt de ernst, de groote ernst, der religie feitelijk voorbij gelaten.

Hier is religie meer aesthetische aandoening dan een zaak, die een centraal karakter draagt, op den geheelen mensch beslag legt en elke levensfeer opzichthet voor den hoogen God.

Zoo geheel anders is het in uwen Bijbel.

Zie het slechts bij de geboorte van Immanuel. Simeon was waarlijk geen koud en onaandoenlijk man. Integendeel. Deze Godvruchtige grijsaard voelde zich o uitsprekelijk gelukkig, toen Hij eindelijk den lang verwachten Zaligmaker zamenhooven en aan zijn hart drukken mocht. En die groote blijdschap verklaakte hij in de betuyging: „Nu laat Gij, Heere, uwen dienstknecht in vrede heengaan naar uw woord.“

Aan gevoelsaandoening, aan innerlijkheid, aan geestelijke warmte onthraak het dus waarlijk niet. Simeon houdt niet een dor en splinterig betoog, nu hij de zaligheid Israels voor zich ziet.

Maar aan de andere zijde verbergt hij onder de drijving des Geestes zelfs voor de Moeder des Heeren evenmin, dat eenmaal een zwaard door hare eigene ziel gaan zou. Dat haar moederhart door pijn van engereuten zou worden van wege het lof, het kruis van de hoop der vaderen ver-vreemde natie later aan haar Messias bereiden zou.

En niet slechts in de dagen zijns vleeschs zou zich bittere tegenstand tegen den Christus opmaken. Neen, alle eeuwen door zou Hij zijn een teken, dat wederproken werd. De Christus zou verklaren, dat Hij de van God gegeven Zaligmaker en Koning was, dat Hem werd toebetrouwd alle macht in hemel en op aarde. Dat Hij zou wederkomen om te oordeelen de levenden en de dooden.

Maar deze belijdenis, deze hanier, dit hoop opgeven tekenen zou gedurig wel met spot en hoer, met een kreet van verontwaardiging en afschuw begroet worden.

Dat tekenen omglaag! zou eene ontzinde schare telkens weer uitbrullen!

Dat tekenen voor altoos uitgeroeld! zou de leuze zijn, die in enkele tijperken der geschiedenis bij diwiden het vuur van den haat tot kookhitte opvoeren zou.

De schuld daarvan zou niet liggen bij den Christus. Hij kwam uit gadelooze ontfoming, uit elke beschrijving tartende liefde, uit aanbiddelijke genade.

Hij zette zijne heilige voeten op onze vervloekte aarde, niet omdat Hij de wereld veroordeelen, maar omdat Hij haar behouden zou.

Zijne vleeschwording bedoelde het zoeken en het zaligen van wat verloren was.

Maar hoe kan de in liefde dronken grijsaard dan

zoo plechtig verzekeren, dat Jesus door den Vader gezet was tot een teken, dat wederproken worden zou?

Ja, dat Hij gezet werd tot een val en opstanding van velen in Israel?

Vrijuit gesproken, zoo fluitert wellicht een enkele lezer, dient erkend, dat hier de oorkaak van veler haat aan den Vader zelf toegeschreven wordt. Dat hier wel eenzijdig wordt beheden, dat Jesus voor velen tot eene opstanding zou zijn, maar dat ook anderszins wordt aangekondigd, dat God dezen steen zoo voor veler voet plaatsen zou, dat zij wel over hem struikelen en vallen moesten. Dit is echter eene schromelijke vergissing.

Een niet verstaan van dit Schriftwoord.

Een tekort aan inzicht in en kennis van Gods heilige waarheid.

Ongetwijfeld zouden velen zich aan dezen steen stooten, velen zouden op zulk eene manier tegenover den Christus komen te staan, dat hun einde eeuwige rampzaligheid wezen zou. Velen zouden door het in aanrakings komen met den Christus hun oordeel rechtvaardig verwaard zien.

En toch zou God verre zijn van Goddeloosheid, God nimmer de auteur der zonde.

De Christus nooit aansprakelijk voor dat vreeselijke: Roet uit den vervloekte!

Gezet tot een val en een opstanding, gezet tot een teken dat wederproken zal worden, beëidigt aan den Christus zouden de gedachten van aller hart openbaar worden. Voor of tegen den Christus zou een legelijk klezen moeten. Uit de positie tegenover den Christus zou moeten blijken, waar de schat der ziel lag.

Christus rechtvaardig, heilig en goed.

Maar de zondaar boos. Van het hoofd tot de voeten onrechtvaardig. Walgelijk van onreinheid. Een vijand van God en den naaste. Het oor sluitende voor de vriendelijke en welgemeende noodiging: Kom tot mij en ik zal u ruste geven.

Daarom door eigen schuld zich aan dezen steen te pletter stootend. Door eigen schuld over dezen steenvertoordend in den meest ijdelijken afgrond. Door eigen schuld in razenij opvlammend tegen het teken, dat door engelenhanden hoog uitge-dreven wordt boven de hoofden der menschen.

Ontroerende onderwijzing der Schrift!

Maar zoo is nu ook de realiteit.

Bier niet een spel met religie, maar ernst. Laat deze waarschuwing stinken tot op de bodem uwer herten.

Dit is uitnemend in schets gebracht. Het is niet te scherp getekend. Maar hoe droef!

## Voor Kinderen.

### VIJAND EN VRIEND.

#### XIV.

#### VERWIJDERING.

Dat kon natuurlijk zoo niet voortgaan. Noch man noch vrouw gaven meer acht op de zaken, en die verliepen geheel. Noch voor de veldvruchten, noch voor het vee werd behoorlijk zorg gedragen. De knechts deden eindelijk niet meer dan zij zelf verkozen. Zoo werd het een tanen van den hoogen boom, en ieder kon voorzien dat het nu moest loopen, en reeds na een korten tijd.

Boer Joris en zijn vrouw leefden er vroolijk op los, als kon aan het geld geen eind komen. Niet alleen voerden ze zelf niets uit, maar leefden louter voor hun genoegen. Meermalen noodigden zij gasten of gingen uit met vrienden, maar natuurlijk altijd op kosten van de uitnoodigers. En de goednodigen weigerden nooit wat goed smaakt. 't Werd immers toch voor hen betaald.

Op die manier moesten de duizenden wel spoedig tot honderden worden, en ook die verdwenen haastig. Want boer Joris was als verblind. Hij verzuimde zelfs het geld dat hij had liggen op reite te zetten, zoodat het tenminste iets opbracht.

Maar hoe kon boer Joris zoo dom zijn, dat hij niet bespeurde wat een iedereen zag? Het ging hem zooals het lied zegt:

Daar is een schoon en wonder kruid  
Dat op het veld bloeit uit,  
Het strekt tot voeding van den mensch  
En geeft hem zoo zijn hartewensch.

Maar och, hij trekt ook uit dat kruid  
Een drank die velen dol maakt uit,  
Die maakt er velen wonder zwak,  
Die maakt den sterkten tot een wrak.

Deze sterke drank wordt hem te sterk  
En rooft hem geld en goed en werk,  
Verderf zijn hoofd, verwaakt zijn maag  
Maakt hem tot traag- en luiheid graag.

En bovenal deze sterke drank  
Bij hem gelijk een honze slang,  
Rooft ziederacht en zielverre  
En sleept straks naar de hel hem mee.

Den sterken in dit vers bedoeld had Joris zelf binnengehaald. Hij zou het tot zijn schade ondervinden voor tijd en eeuwigheid.

Vroeger was hij gewoon geweest dagelijks een borreltje te drinken, gelijk ook zijn vader en grootvader gedaan hadden. Maar nu het lijdten kon meende Joris dat wat meer hem geen kwaad zou doen. Bij het ene glaasje kwam een tweede. Bij een tweede, een derde en zoo werd de boer van een matig man een dronkaard, van een ijerig werkmans een luiaard, van voorzichtig roekeloos. Zoo kon hij er toe komen het geld, dat hij niet dadelijk noodig had, ongebruikt in de kast te laten liggen in plaats van het in de Bank te geven om er winst mee te doen.

Dus liep alles verkeerd. De bodem van de geldkist werd al meer zichtbaar. Toen beproefde de boer geld te leenen, maar niemand die hem kende had lust het te verstrekken. Want reeds moesten velen geld van den boer hebben. Thans werd ook duidelijk welke schijnvrienden zijn vroegere gasten waren. In den noed waarin hij verkeerde lieten zij hem alleen staan, nu er geen feesten of prejes meer waren. Zelfs spraken velen nog kwaad van hem. Zij hadden, zeiden zij, altijd wel gedacht dat het zoo loopen zou. Dat zij den vriend nooit hadden gewaarschuwd, waren zij zoo wijs er niet bij te zeggen.

Zoo kwam de dag dat er eenige heeren verschenen, om alles op te schrijven naar het verkocht zou worden voor schuld. Veel zou het niet opbrengen, want boer Joris had zelf reeds veel van de hand gedaan om te kunnen leven. Zoo zag het er dan binnenshuis armelijk uit, terwijl het huis zelf zeer vervallen was, en overal schuren vertoonde. De groote tuin leek een wildernis, en het veld lag onbebouwd. De vrouw zag weenedig toe hoe alles werd opgeschreven; de man scheen veruft.

Veertien dagen vóór dat alles zou verkocht worden, liep Joris, die weer half dronken was, op zijn eif doelloos rond. Zoo kwam hij ook bij den drogen put die ongedekt was. Op een boomstam dicht bij zette de boer zich neder.

Wat er verder gebeurde weet men niet recht.

Denkelijk is Joris voorover gevallen daar hij zich in zijn dronkenschap niet houden kon. Zeker is, dat hij na vier uur dood uit den put werd gehaald.

Hij had geuend dat hij in den put het geluk had gevonden, maar die werd zijn dood.

Zoo luidt heel verkort de geschiedenis uit het schoolboek. Misschien zijn er eenige onwaarschijnlijkheden of is het verhaal mij niet nauwkeurig bijgelezen. Maar dit is zeker wat ik van boer Joris heb verteld is op één punt ook de geschiedenis van Kees, namelijk wat het drinken betreft. Zoals den boer ging het ook hem. Het begon met weinig en eindigde veel. En ook hier werd het woord der Schrift bevestigd: De wijn is een spottet, de sterke drank is welachtig; al wie daarin dwaalt zal niet wijs zijn.

In het eerst ging alles goed. Kees deed zijn voltooien van velen, en ging, zoals ik reeds vroeger zei, in de verdiensten hard vooruit. Maar langzamerhand begon deze en gene te merken dat er bij Kees iets aan haperde. Hij was reeds een paar maal te laat op de fabriek gekomen, wat hem eerst een zachte, daarna een scherpe berisping (Kees noemde dat een schrobbering of een uitbrander) van den opzichter berokkende. Enkele klanten meenden ook te merken dat Kees bij zijn werk niet altijd zuchter was, en daarom wel eens fouten beging. Sommigen waren zoo vrij hem dit rodduit te zeggen. Maar dan stook Kees op, sloeg een hoogen toon aan en geulde met veel ongepaste woorden dat de beschuldiging valsch was. Echter dacht ieder in het dorp er het zijne van, en nu en dan kreeg hij een ernstige vermaning waarbij hij soms gewezen werd op 't gevaar ook voor de eenwigheid. Doch Kees schudde alles af, gelijk een hond het water, en zoodoos smid het uitdrukke. Hij zette het leven met de vroolijke vrienden voort, speelde kaart en biljard in de herberg, ging vaak uit met allerlei verkeerd gezelschap, of werd geuoudig op feesten waarbij het ruw toeging. In 't kort, hij ging nu geheel zijn eigen weg en verachtte Gods gebod, hoewel hij het zeer goed kende.

### BRIEFWISSELING.

B. te D. Uw vraag is hier misschien wat vreemd, doch ik wil gaarne trachten zoo veel mogelijk te antwoorden. U moet echter enig geduld hebben. Kan dat niet, meld het mij dan, en ik hoop afzonderlijk te schrijven.

Er wacht nog meer, men behoeft er dus niet over te schrijven. Het komt in orde.

HOOGENBIJK.

### Officiële Berichten.

Kort verslag van de vergadering der classis Barendrecht, gehouden Woensdag 4 Decr. 1918.

Ds. P. van Hoven opent namens de roepende Kerk van Barendrecht de vergadering, laat zingen Ps. 111:2, leest Hebr.—13:1—13 en gaat voor in den gebede tot God.

Hij beinnett aan het droevig verscheiden van Ds. van Dam. Indt de kerk van Heerjansdam toe, dat de Heere haar steune en sterke in dezen weg van beproeving en dat het ons een roepstem zij om te werken met de gaven, ons geschenken; hij spreekt zijn deelneming uit met de kerk van Westmaas in de zware krankheid van haar leeraar. Mogt de Heere hem nog sparen, opdat hij straks weer tot zijn arbeid in mag gaan.

De credentiebrieven worden nagesien door de broeders Da. Heidema en Oud Meier. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Instructie's zijn ingekomen van de kerken van Klaaswaal, Z.-Bijerland, Heerjansdam, Boleas, Barendrecht, Westmaas en Heinenoord.